

Raport
Pełnomocnika Dyrektora
ds. otwartego dostępu do wiedzy
z działań przeprowadzonych w roku 2023

Styczeń 2024 r.

Niniejszy raport dotyczy podsumowania działań związanych z wprowadzeniem w Instytucie polityki otwartego dostępu do publikacji naukowych. Potrzeba opracowania raportu wynika z dokumentu pt. Kierunki rozwoju otwartego dostępu do publikacji i wyników badań naukowych w Polsce oraz opublikowanej w 2022 roku Polityki Naukowej Państwa¹.

Instytut Techniki Górniczej KOMAG od szeregu lat prowadzi systematyczne działania na rzecz jak najszerzego upowszechniania wiedzy. Celem Instytutu jest aby wyniki badań, które finansowane są poprzez granty i programy były udostępnione w formie publikacji zamieszczonej w repozytorium otwartym, czasopiśmie otwartym albo w czasopiśmie hybrydowym.

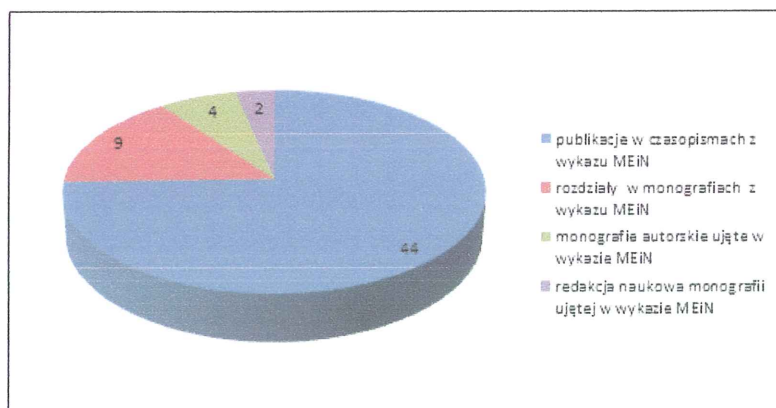
Realizując zadania wytyczone przez znowelizowaną Politykę otwartego dostępu Instytutu zatwierdzoną zarządzeniem Dyrektora nr 26/2021, w roku 2023 zrealizowano następujące zadania:

DZIAŁANIA W RAMACH PROGRAMU PUBLIKACYJNEGO

W 2023 roku pracownicy ITG KOMAG byli autorami/współautorami względnie redaktorami naukowymi 60 publikacji². W tym:

- 44 publikacji w czasopismach i materiałach konferencyjnych ujętych w wykazie MEiN³,
- 9 rozdziałów w monografiach w wydawnictwach ujętych w wykazie MEiN,
- 4 monografie naukowych w wydawnictwach ujętych w wykazie MEiN,
- 2 redakcji naukowych monografii w wydawnictwie ujętych w wykazie MEiN.

Strukturę rodzajową opracowań przedstawia Rys 1⁴.

Rys 1. Publikacje pracowników Instytutu w 2023 roku

Artykuły publikowano w następujących dyscyplinach:

- automatyka, elektronika i elektrotechnika,
- inżynieria mechaniczna,
- inżynieria środowiska, górnictwo i energetyka,
- inżynieria materiałowa,
- nauki o zarządzaniu i jakości,

¹ Polityka Naukowa Państwa. Ministerstwo Edukacji i Nauki, Warszawa 2022

² Stan na 24.01.2024

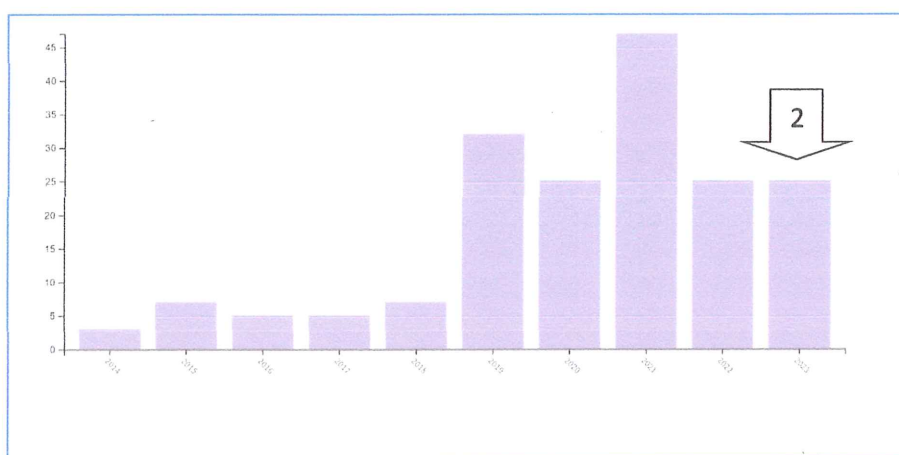
³ Wykaz Ministra Edukacji i Nauki z dnia 17 lipca 2023 r.

⁴ Klasyfikacja publikacji zgodna z wytycznymi zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie ewaluacji jakości działalności naukowej.

Wszystkie opracowania wydane w 2023 roku umieszczono w otwartym dostępie. Przez otwarty dostęp należy rozumieć (*Open Access*) bezpłatny dostęp do pełnych treści recenzowanych publikacji naukowych w publicznym Internecie bez barier prawnych i technicznych i konieczności logowania.

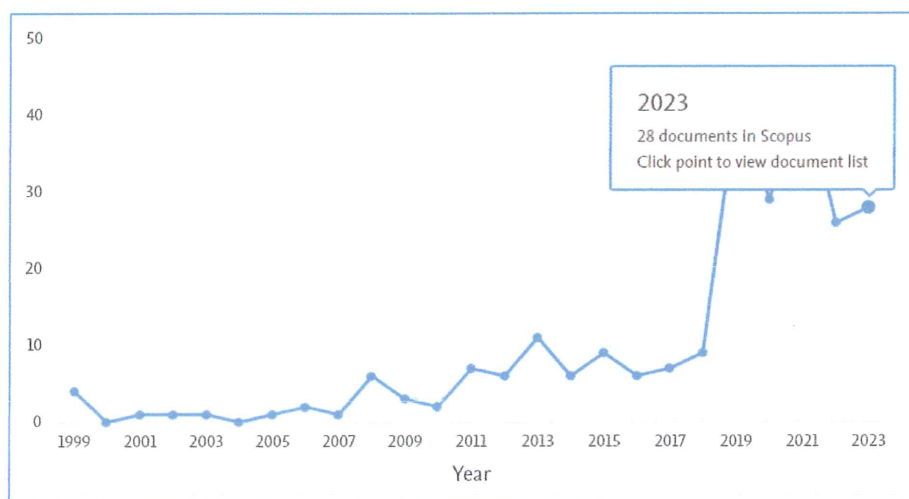
W odniesieniu do wieloletniego dorobku publikacyjnego Instytutu przeprowadzono analizy w oparciu o wyniki zawarte w dwóch bazach **Web of Science** i **Scopus**. Bazy te mają wiele wspólnych cech ale i różnic - Web of Science pozwala na przeszukiwanie prac aż do 1900 roku, natomiast Scopus obejmuje materiały bardziej współczesne. Ponieważ obie bazy wykazują także różnice w klasyfikowaniu do dyscyplin, analizę za 2023 rok w odniesieniu do Instytutu przedstawiono dla obu baz.

Łącznie baza Web of Science uwzględnia - **213⁵** publikacji autorstwa pracowników Instytutu KOMAG z lat 1996-2023 (stan na grudzień 2023). Baza ta prezentuje także aktywność publikacyjną w ostatnich latach - Rys 2. Przyrost 25 pozycji w roku 2023.

Rys 2. Publikacje Instytutu wg bazy Web of Science - dynamika (lata 2014-2023)

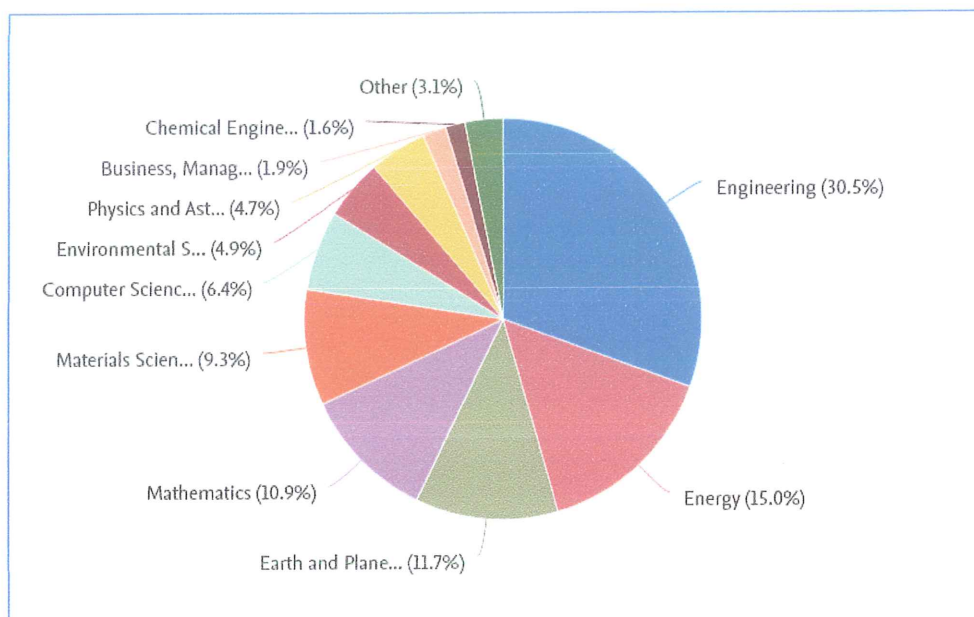
Aktywność publikacyjna w kolejnej istotnej bazie **Scopus** wyraża się liczbą **252³** dokumentów, co przedstawia Rys 3.

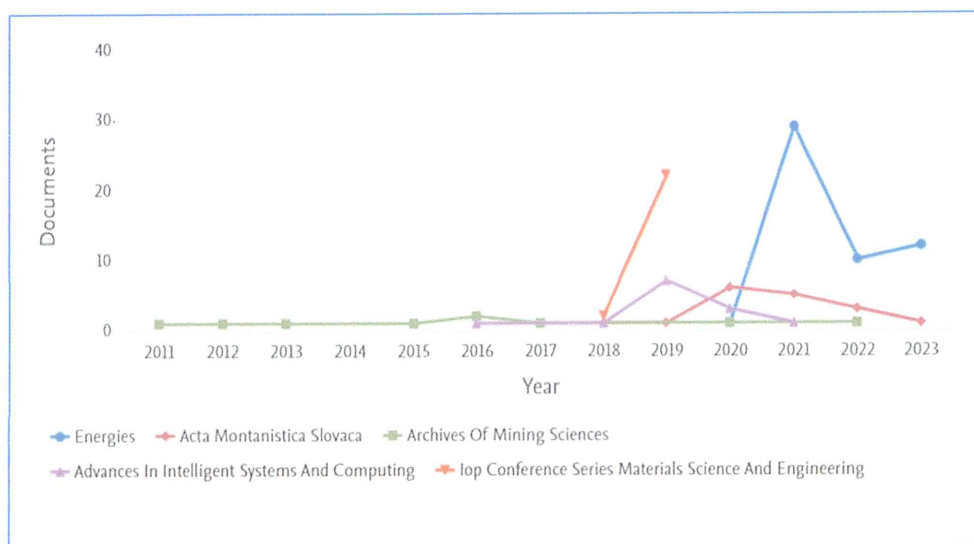
Rys 3. Publikacje Instytutu wg bazy Scopus - dynamika (lata 1999-2023)

⁵ W analizach uwzględniono różne formy zapisu nazwy Instytutu zmieniające się na przestrzeni 40 lat.

Obszary tematyczne publikacji Instytutu zaprezentowano na wykresie 4, a ranking wiodących czasopism, w których publikowano na wykresie 5.

Rys 4. Zakres tematyczny publikacji Instytutu (wg bazy Scopus)

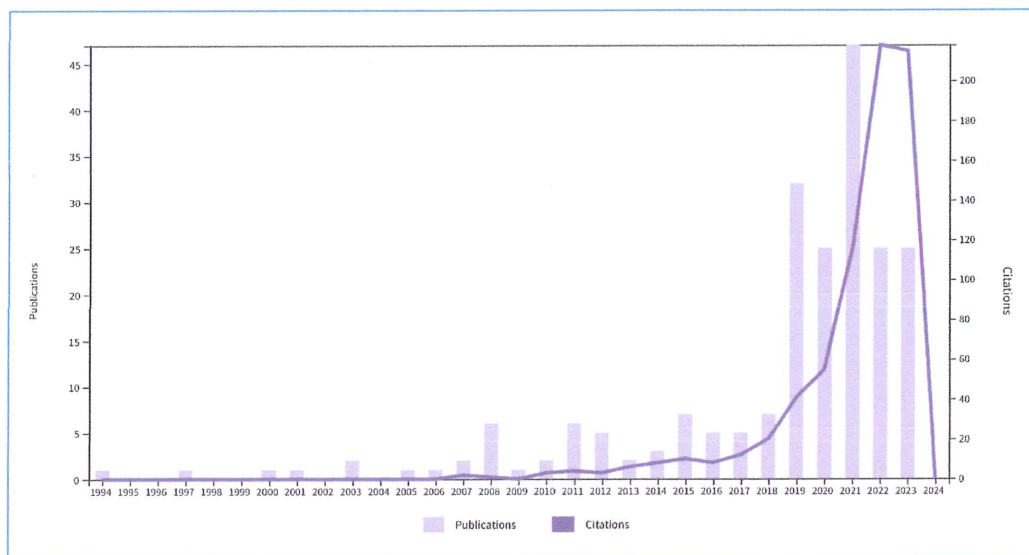

Rys 5. Ranking czasopism w publikacjach Instytutu (wg bazy Scopus)

CYTOWANIA

Rangę Instytutu wyznaczają cytowania (artykułów autorstwa pracowników KOMAG, które odwoływane są do wskaźników bibliograficznych, takich jak indeks Hirscha w odniesieniu do całego Instytutu.

W przypadku bazy Web of Science dane o cytowaniach i indeksie Hirscha dla całego Instytutu ujęto na poniższym wykresie oraz dwóch tabelach (Rys. 6)⁶.

Rys 6. Cytowania publikacji autorstwa pracowników KOMAG ujęte w Web of Science wyrażone indeksem Hirscha (h- index-13 - wzrost w stosunku do roku 2022 o 3 pkt)

Zbiorczo - lata 1994-2023

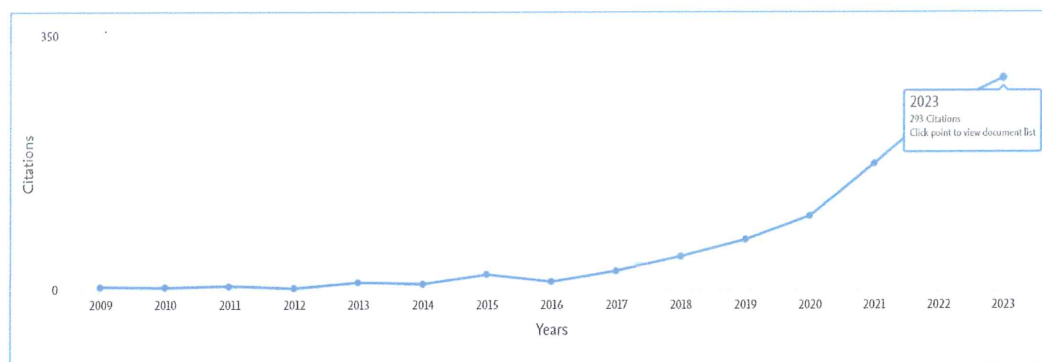
Publications	Citing Articles	Times Cited	H-Index
213 Total From 1994 to 2024	511 Analyze Total 432 Analyze Without self-citations	722 Total 543 Without self-citations	13 H-Index
		3.39 Average per item	

Rok 2023

Publications	Citing Articles	Times Cited	H-Index
26 Total From 2023 to 2023	18 Analyze Total 15 Analyze Without self-citations	19 Total 15 Without self-citations	2 H-Index
		0.73 Average per item	

⁶ Wygenerowano na podstawie Web of Science

W przypadku bazy Scopus dane o cytowaniach i indeksie Hirscha zaprezentowano na Rys 7.

Rys 7. Cytowania publikacji autorstwa pracowników KOMAG ujęte w bazie Scopus (h-index -15, wzrost w stosunku do roku 2022 o 2 pkt)

UPOWSZECHNIANIE OTWARTEGO DOSTĘPU DO PUBLIKACJI I WYNIKÓW BADAŃ NAUKOWYCH

Wydawnictwo Instytutu przyjmuje tzw. drogę złotą publikacji artykułów i monografii, a zatem upowszechnia teksty recenzowane i zredagowane, z zarejestrowanym numerem DOI lub ISBN. Instytut również sukcesywnie otwiera zasoby zgromadzone we własnym repozytorium cyfrowym.

W 2023 roku realizowano działania związane z zagwarantowaniem ochrony prawnej rezultatów prac twórczych przy jednoczesnym przestrzeganiu zasad dotyczących etyki publikowania, ujętych w wytycznych organizacji Committee on Publication Ethics (COPE). W odpowiednich kolekcjach na podstronach witryny internetowej Instytutu zainteresowani mają możliwość upowszechniania w otwartym dostępie swoich publikacji.

W 2023 roku:

Instytut KOMAG realizował działania związane z udostępnianiem na zasadach Open Access szeregu publikacji naukowych. Dostęp do zasobów Wydawnictwa Instytutu możliwy jest poprzez:

- stronę <https://komag.eu/wydawnictwa>,
- repozytorium instytucjonalne w Śląskiej Biblioteki Cyfrowej,
- Platformę Otwartej Nauki.

W 2023 roku Instytut KOMAG kontynuował wydawanie anglojęzycznego kwartalnika MINING MACHINES. Formuła wydawnicza ma na celu umiędzynarodowienie i poprawę parametrów cytowalności czasopisma. Artykuły naukowe w języku angielskim są bardziej widoczne na międzynarodowych platformach naukowych, w bazach danych i indeksach, co z kolei przekłada się na wzrost zainteresowania badaczy z całego świata.

Członkowie Rady Programowej czasopisma z zagraniczną afiliacją stanowią 75% całego składu i są gwarancją, że periodyk stosuje się do międzynarodowych norm metodycznych i merytorycznych. Międzynarodowa Rada umożliwia nawiązywanie kontaktów z zagranicą i przyczynia się do wzrostu prestiżu czasopisma.

Obecnie kwartalnik MINING MACHINES indeksowany jest w zewnętrznych bazach danych:

- BazTech - by Google Scholar, and World Wide Science,
- Arianta – independent Polish Scientific and Professional Electronic Journals database,

- CEON and InfoNa,
- PBN,
- IC Journal Master List - po ocenie i analizie numerów czasopisma z 2022 roku eksperci utrzymali wartość wskaźnika oceny Index Copernicus Value, na wartości **ICV 2022=100.00** (ICV 2021 = 100.00).
- ROAD
- EBSCO.

Dodatkowo pełnotekstowe artykuły (pdf) kwartalnika MINING MACHINES dostępne są także na stronach:

<http://baztech.icm.edu.pl/> - nadzorowanej przez ICM UW.

<https://journals.indexcopernicus.com/search/journal/issue?issueId=all&journalId=1070>

<https://jbc.bj.uj.edu.pl/dlibra/publication/902432/edition/866662/content>

Kwartalnik MINING MACHINES umieszczony jest w bazie Directory of Open Access DOAJ. Baza ta, tworzona przez szwedzki Lund University, zawiera spis międzynarodowych, recenzowanych czasopism naukowych, do których dostęp jest darmowy. Baza zawiera linki do stron czasopism, abstrakty lub pełne artykuły naukowe. Wdrożenie ww. identyfikatorów pozwoliło włączyć czasopismo w szeroki obieg treści naukowych. Pozwala łączyć zawartość czasopisma z bazami danych.

Szacunkowe robocze analizy wskazują, że kwartalnik MINING MACHINES na koniec 2023 roku osiągnął index Hirscha - 4.

Poza regularnie wydawanym ww. kwartalnikiem w 2023 roku w otwartym dostępie Instytut opublikował niżej wymienione informatory oraz monografie naukowe tj.:

- kwartalnik bibliograficzny „Nowości w Światowej Literaturze Górniczej”,
- monografię: **INNOWACYJNY UKŁAD ZASILAJĄCO-STERUJĄCY GÓRNICZEJ LOKOMOTYWY AKUMULATOROWEJ**. Autorzy Bartosz Polnik i Bogdan Miedziński. Monografia związana jest z tematyką zwiększenia efektywności i bezpieczeństwa pracy górniczych lokomotyw akumulatorowych pracujących w podziemnych wyrobiskach górniczych. Monografia została dofinansowana ze środków budżetu państwa w ramach programu Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą "Doskonała nauka II ". (ISBN 978-83-65593-17-7)
- monografię: **SMART MANUFACTURING AND PROJECT MANAGEMENT**. Autorzy: Witold Biały, Bożena Gajdzik, Michalene E. Grebski, Erika Sujová, Wiesław (Wes) Grebski, Monografia została wydana w ramach nowej serii wydawniczej **Cyfrowa gospodarka**, a dotyczy zarządzania projektami (PM) w koncepcji inteligentnej produkcji (Przemysł 4.0 – I 4.0). (ISBN 978-83-65593-33-7),
- monografię: **PROGRAMOVANIE CNC SYSTÉMOV (PROGRAMOWANIE SYSTEMÓW CNC)**. Autorzy: Marian KRÁLIK, Witold BIAŁY, Peter MICHALÍK, Pavol BOŽEK, Ivan MORÁVEK. Monografia dotyczy maszyn CNC należących do grupy maszyn sterowanych programowo. Maszyny te są integralną częścią inteligentnych systemów produkcyjnych, tzn. nowoczesnego procesu produkcyjnego, który nosi miano PRZEMYSŁU 4.0. (ISBN 978-83-65593-35-1),
- monografię: **NOVEL ECOSYSTEM DEVELOPMENT IN URBAN-INDUSTRY AREAS AS THE PREREQUISITE OF MODERN ECONOMY**. Autorzy: Artur DYCZKO, Gabriela WOŹNIAK. Monografia prezentuje procesy oraz funkcjonowanie ekosystemów, relacje między parametrami abiotycznymi i biotycznymi. Monografia została dofinansowana ze środków budżetu państwa w ramach programu Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą "Doskonała nauka II ". (ISBN 978-83-65593-31-3),

- monografię: **AUTOMATYZACJA I MONITOROWANIE PROCESU PRODUKCYJNEGO W KOPALNIACH PODZIEMNYCH – POLSKIE DOŚWIADCZENIA WE WDRAŻANIU PARADYGMATU PRZEMYSŁU 4.0**. Praca zbiorowa pod redakcją naukową Artura DYCZKO. Monografia dotyczy transformacji cyfrowej tradycyjnych gałęzi gospodarki w organizacje uczące się, a więc takie które w usystematyzowany i aktywny sposób korzystając z własnych doświadczeń i dostępnych zasobów informacyjnych, optymalizują swój model biznesowy w zgodzie z paradygmatem przemysłu 4.0. Opisywana w monografii rewolucja cyfrowa koncernu surowcowego dokumentuje transformację cyfrową, jaka dokonała się w jastrzębskich kopalniach w latach 2016÷2020. Monografia została dofinansowana ze środków budżetu państwa w ramach programu Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą "Doskonała nauka II". (ISBN 978-83-65593-30-6),
- monografię pokonferencyjną: **KOMEKO 2023 PRZEMYSŁ PRZYJAZNY DLA ŚRODOWISKA** o charakterze pracy zbiorowej omawiającej całe spektrum zagadnień związanych z czystym pozyskiwaniem kopaliny w wyniku procesu wzbogacania, w tym zastosowanie nowoczesnych maszyn i urządzeń wspierających proces przeróbczy. (ISBN 978-83-65593-32-0),

ZADANIA ORGANIZACYJNE I TECHNICZNE W 2023 ROKU

W 2023 roku realizowano zadania techniczno-organizacyjne mające na celu zwiększenie dostępności do zasobów:

- W wewnętrznym instytucjonalnym repozytorium umieszczono starsze publikacje oraz materiały. Sukcesywnie będą one przenoszone do domeny publicznej.
- Kontynuowano współpracę ze Śląską Biblioteką Cyfrową (Silesian Digital Liberty). Po zawarciu obustronnej Umowy KOMAG uczestniczy w projekcie dotyczącym prezentacji w Internecie kulturowego dziedzictwa Śląska w jego historycznej i współczesnej różnorodności, publikowaniu naukowego dorobku regionu oraz wspierania działalności dydaktycznej i edukacyjnej. ŚBC jest włączona w krajowy system bibliotek cyfrowych, a opisy publikacji ŚBC są indeksowane i dostępne przez globalne wyszukiwarki internetowe. Od 2022 roku KOMAG administruje własnym cyfrowym zasobem; czyli tzw. kolekcją instytucjonalną.
- Kontynuowano współpracę z Uniwersytetem Warszawskim w zakresie biblioteki cyfrowej, zwaną dalej Platformą Internetową ICM.
- Zakończono prace związane z wdrożeniem systemu zarządzania procesem wydawniczym. W pierwszej kolejności komputerowe wspomaganie objęło kwartalnik MINING MACHINES. Platformę zarządzania procesem wydawniczym utworzono w oparciu o system OJS i udostępniono pod adresem: <https://wydawnictwa.komag.eu/>.
- Realizowano zadania wynikające z przyznanych projektów w ramach programu „Doskonała nauka”, ustanowionego na podstawie art. 376 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018, poz. 1668 z późn. zm.), dotyczącego dofinansowania ze środków budżetu państwa.

PLANY NA ROK 2024

1. Kontynuacja zadań w zakresie rozwoju Bazy Wiedzy - dopracowanie szczegółowych procedur oraz rozszerzenie funkcjonalności związanych z procesem ewaluacji dorobku naukowego.
2. Prowadzenie szkoleń z zakresu gromadzenia danych publikacyjnych i ich weryfikacji pod względem ewaluacji.
3. Kontynuacja programu publikacyjnego, ze szczególnym uwzględnieniem czasopism wysoko punktowanych.

4. Kontynuacja współpracy ze Śląską Biblioteką Cyfrową w ramach tworzenia kolekcji instytucjonalnej i stopniowe wprowadzanie do ŚBC zarówno archiwalnych zasobów Instytutu jak i aktualnych zbiorów oraz współpraca z Centrum Otwartej Nauki, ICM UW.
5. Rozeznanie możliwości wykorzystania kolejnych platform publikacyjnych monografii i publikacji pokonferencyjnych.
6. Digitalizacja wybranych publikacji monograficznych umieszczonych w zbiorach Wydawnictwa.
7. Bieżące śledzenie aktualnych wymagań w zakresie polityki otwartego dostępu.
8. Istotnym krokiem w 2024 roku będzie również próba włączenia czasopisma MINING MACHINES do bazy Scopus a co się z tym wiąże wstępna ocena dokonana przez Radę Konsultacyjną ds. Selekcji Treści. Rada ta ma ocenić jakość, zakres i zawartość czasopisma, czy spełnia ono wszystkie kryteria.

Opracowała
Pełnomocnik Dyrektora
ds. otwartego dostępu do wiedzy (PSOD)

mgr inż. Romana Zając

Zatwierdził
Dyrektor Instytutu

dr hab. inż. Dariusz Prostański
prof. ITG KOMAG